

A02-Blue

S-2024

भारतीय-विद्या-भवनम्, मुम्बई - ७

(सरल - संस्कृत - परीक्षा - विभागः)

संस्कृत-प्रारम्भः

SAMSKRITA PRARAMBHA

(समयः १०.३० तः १२.३०)

(पूर्णाङ्कः ५०)

सूचना : दो अङ्क सुलेख के लिए सुरक्षित हैं ।

(Two marks are reserved for good handwriting.)

प्र. १ . किन्हीं दो श्लोकों का अर्थ हिन्दी/अंग्रेजी/माध्यमभाषा में लिखिए ।

८

Write the meaning of any two verses in Hindi/English/Medium language.

(१) येषां न विद्या न तपो न दानं ज्ञानं न शीलं न गुणो न धर्मः ।

ते मृत्युलोके भुवि भारभूताः मनुष्यरूपेण मृगाश्चरन्ति ॥

(२) प्रदोषे दीपकश्चन्द्रः प्रभाते दीपको रविः ।

त्रैलोक्ये दीपको धर्मः सुपुत्रः कुलदीपकः ॥

(३) यस्यास्ति वित्तं स नरः कुलीनः स पण्डितः सः श्रुतवान् गुणज्ञः ।

स एव वक्ता स च दर्शनीयः सर्वे गुणाः काञ्चनमाश्रयन्ति ॥

प्र. २ . किन्हीं दस वाक्यों का अनुवाद हिन्दी/अंग्रेजी/माध्यमभाषा में कीजिए ।

१०

Translate any ten sentences into Hindi/English/Medium language.

(१) सः सदैव पाकगृहे तिष्ठति । (२) तृणानि भक्षयितुं वृषभाः क्षेत्रेषु अटन्ति । (३) यः शीतेन जलेन स्नानं करोति सः स्वस्थः भवति । (४) अश्वः प्रतिदिनं चणकान् भक्षयति । (५) अहं अध्यापकेन सह उद्यानं गच्छामि । (६) अहं सभागृहे भाषणं करिष्यामि । (७) भारतदेशे कृषीवलाः खेतकेषु निवसन्ति । (८) किं तव जनकः न आगमिष्यति ? (९) समीपे एव अस्ति मम गृहम् । (१०) सायंकाले भ्रमणं स्वास्थ्याय लाभप्रदं भवति । (११) बधिराः बालिकाः न वदिष्यन्ति । (१२) अहं त्वया सह नगरं गच्छामि ।

प्र. ३ . किन्हीं दस वाक्यों का संस्कृत में अनुवाद कीजिए ।

१०

Translate any ten sentences into Sanskrit.

(१) वह इस समय यहाँ नहीं आता है। (२) क्या तुम कल ईश्वर की प्रार्थना करोगे? (३) क्या तुम भी मेरे साथ आओगे? (४) अनाज देखकर किसान प्रसन्न होगा। (५) वसन्त वहाँ अवश्य खेलेगा। (६) वह संतरे का मीठा रस पीता है। (७) किसान गाँव में रहते हैं। (८) वह सूर्य को देखता है। (९) वे वहाँ क्या कर रहे हैं? (१०) कमरे में कौन पढ़ रहा है? (११) स्वस्थ मनुष्य तेज चलता है। (१२) वहाँ बालक देव की पूजा करते हैं।

(1) He does not come here at this time. (2) Will you pray to God tomorrow? (3) Will you also come with me? (4) The farmer will be glad to see the crop. (5) Vasant will surely play there. (6) He drinks sweet orange juice. (7) The farmers live in village. (8) He looks at the Sun. (9) What are they doing there? (10) Who is studying in the room? (11) Healthy man walks fast. (12) Children are worshipping God there.

प्र. ४ . किन्हीं चार लोकोक्तियों का अर्थ हिन्दी/अंग्रेजी/माध्यमभाषा में लिखिए ।

४

Write the meaning of any four proverbs in Hindi/English/Medium language.

(१) अर्थैषणा न व्यसनेषु गण्यते। (२) अर्धो घटो घोषमुपैति नूनम्। (३) नातप्तलोहं लोहेन सन्धीयते। (४) अतिभारः पुरुषामवसादयति। (५) निकृतिप्रियाः हि नीचाः।

प्र. ५ . निर्देशानुसार रूप लिखिए । **Give forms as directed.**

(क) “तत् (स्त्री)” अथवा “माला” शब्द के रूप सभी विभक्तियों में लिखिए । ४
Write all declensional forms of the word ‘तत् (स्त्री)’ or ‘माला’.

(ख) ‘गम्’ अथवा ‘पा’ धातु के भविष्यत्काल के रूप लिखिए। ४
Write all the forms of the root ‘गम्’ or ‘पा’ in future tense.

प्र. ६ . (क) किन्हीं दो का सन्धि-विच्छेद कीजिए । **Disjoin any two Sandhis.**

२

(१) देवेशः। (२) ममैश्वर्यम् । (३) तत्रास्ति।

(ख) किन्हीं दो की सन्धि कीजिए । **Join the Sandhis of any two.**

२

(१) मधु + उष्णम् । (२) नास्ति + ईश्वरः। (३) शीत + ऋतुः।

प्र. ७ . किन्हीं चार रिक्त स्थानों की पूर्ति कीजिए । **Fill in the blanks (any four).**

४

(१) न तत्र दिवसं.....। (२) वृथा तृप्तस्य.....। (३) षड्जीवलोकस्य सुखानि.....।
(४) परोपकाराय.....वृक्षाः । (५) निःस्पृहस्य तृणं.....।

